

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม จากกิจกรรมท่องเที่ยว ใน ตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบที่มีต่อสุขภาพ จากกิจกรรมท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและความต้องการของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม จากกิจกรรมการท่องเที่ยว
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับผลกระทบด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ
5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับผลกระทบด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านศาลาด่าน บ้านพระแอะ บ้านโล๊ะบาหรา บ้านทุ่งหยีเพ็ง บ้านโล๊ะตุหยง จำนวน 344 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ข้อมูลสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่มีต่อสุขภาพจากกิจกรรมท่องเที่ยว ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม จากกิจกรรมการท่องเที่ยว ข้อมูลความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว และข้อเสนอแนะ

ข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมด นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 13.0 for Windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 สภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อม

การศึกษาสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากกิจกรรมท่องเที่ยว ใน ต.ศาลาด่าน อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ พบว่าสภาพแวดล้อมปัจจุบันในช่วงฤดูท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางในด้านขยะมูลฝอย ทรัพยากรน้ำ การจราจรทางบก และด้านการวางผังเมืองของชุมชน ส่วนมลภาวะทางสายตาจัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมเป็นรายประเด็น สรุปได้ดังนี้

1. สภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันด้านขยะมูลฝอย

จากผลการศึกษา พบว่าสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันในด้านที่รองรับขยะ จุติรองรับขยะในชุมชน มีไม่เพียงพอและการขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บของ อบต.จัดอยู่ในระดับมาก ส่วนขยะก่อให้เกิดกลิ่นรบกวน และผู้คนไม่มีระเบียบวินัยในการทิ้งขยะจัดอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันด้านทรัพยากรน้ำ

จากผลการศึกษา พบว่าสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันในด้านน้ำประปามีบริการไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอต่อความต้องการจัดอยู่ในระดับมาก ด้านคุณภาพน้ำประปาเหมาะสมสำหรับการดื่มและการใช้ ด้านชุมชนมีแหล่งน้ำเน่าเสีย และน้ำเสียส่งกลิ่นรบกวน จัดอยู่ในระดับปานกลาง

3. สภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันด้านจราจรทางบก

จากผลการศึกษา พบว่าสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันในด้านการจราจรติดขัด การจราจรทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ การจราจรทำให้เกิดปัญหามลภาวะทางเสียง จัดอยู่ในระดับมาก สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ การขับขีไ้ระเบียบวินัย ทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้งสัญญาณไฟและป้ายจราจรมีไม่เพียงพอ จัดอยู่ในระดับปานกลาง

4. สภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันด้านมลภาวะทางสายตา

จากผลการศึกษา พบว่าสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันในด้านมีการรुक้าที่สาธารณะ (ชายหาด ถนน ป่า ชายเลน) การก่อสร้างอาคาร โรงแรม ทำให้บดบังทัศนียภาพจัดอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านป้ายโฆษณาทางทะเลไม่เป็นระเบียบ จัดอยู่ในระดับปานกลาง

5. สภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันด้านการวางผังเมือง

จากผลการศึกษา พบว่าสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันในด้านเจ้าของพื้นที่ปิดกั้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจัดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนพื้นที่แบ่งเป็นสัดส่วนสำหรับถนนคนเดิน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ และมีการแบ่งโซนในการประกอบกิจการจัดอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.2 ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพ

การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพที่เกิดจากกิจกรรมท่องเที่ยว ใน ต.ศาลาด่าน อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ พบว่าผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพในด้านสุขภาพร่างกาย สุขภาพสังคม สุขภาพจิตใจ จัดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสุขภาพจิตวิญญาณจัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมเป็นรายประเด็น สรุปได้ดังนี้

1. สุขภาพด้านร่างกาย

จากการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพร่างกาย พบว่าการได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหาด้านน้ำเสีย และได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหาด้านขยะมูลฝอย จัดอยู่ในระดับปานกลาง รู้สึกไม่สบายตัว เป็นโรคประจำตัว เช่น ภูมิแพ้ ผื่น คัน ต้องใช้บริการของโรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ คลินิก ร้านขายยา จัดอยู่ในระดับปานน้อย

2. สุขภาพด้านสังคม

จากการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพสังคม พบว่ามีการขัดผลประโยชน์ของคนในชุมชน มีการเอื้อประโยชน์กันโดยมิชอบทางธุรกิจชุมชน มีความร่วมมือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ของคนในชุมชนลดน้อยลง และมีปัญหาอาชญากรรม และกลุ่มมิจฉาชีพ เพิ่มมากขึ้น จัดอยู่ในระดับปานกลาง

3. สุขภาพด้านจิตใจ

จากการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพจิตใจ พบว่าประชาชนไม่พึงพอใจจากค่าครองชีพในชุมชนที่สูงขึ้น ความกังวลต่อความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนไม่พึงพอใจของการเข้ามาของนักท่องเที่ยว ไม่พึงพอใจกับรายได้ ที่ได้รับจากธุรกิจการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวก่อความรำคาญ เอาเปรียบผู้ประกอบการ จัดอยู่ในระดับปานกลาง

4. สุขภาพด้านจิตวิญญาณ

จากการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพจิตใจ พบว่าประชาชนรู้สึกภูมิใจที่เกาะลันตาเป็นเมืองท่องเที่ยว รู้สึกภูมิใจต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น รู้สึกดีที่การท่องเที่ยวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจัดอยู่ในระดับมาก และรู้สึกกลัวต่อภัยธรรมชาติ เช่น พายุ สึนามิ ที่มีผลต่อวิถีชีวิต จัดอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนการวางแผน / ตัดสินใจในการดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการ การลงทุน / ปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ และการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นรายประเด็นของขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุ

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องการสังเกตปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนจากกิจกรรมการท่องเที่ยว และการสนทนากับเพื่อนบ้านถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน

2. ขั้นตอนการวางแผนหรือการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนหรือการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกเรื่อง ได้แก่ การได้ร่วมจัดตั้งชมรม/กลุ่มในการดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน การได้ร่วมตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน และการได้เข้าร่วมกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติที่ใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยว

3. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมลงทุนหรือปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมลงทุนหรือปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ พบว่า ประชาชนการเข้าร่วมกิจกรรมที่ดูแลสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชน หรือองค์กรต่างๆ จัดขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง การได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนกำหนดไว้ การร่วมเป็นคณะกรรมการหรือสมาชิกของชมรมหรือองค์กรที่ดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนการร่วมบริจาคเงินเพื่อช่วยในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของท่องเที่ยวภายในชุมชน จัดขึ้นอยู่ในระดับน้อย

4. ขั้นตอนในการติดตามประเมินผล

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการทำงานในโครงการต่างๆ ที่เข้ามาดูแลจัดการสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องการร่วมประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นในแต่ละครั้ง จัดขึ้นอยู่ในระดับน้อย

5.1.4 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว

การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว พบว่าประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และความต้องการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานจัดขึ้นอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น วางแผน และการตัดสินใจ และต้องการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นรายประเด็นของขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น วางแผน และการตัดสินใจ

จากผลการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น วางแผน และการตัดสินใจพบว่า ประชาชนต้องการกำหนดมาตรการการดูแลรักษาความสะอาดของตำบลศาลาด่าน อยู่ในระดับมาก ความต้องการเข้าไปร่วมวางแผนในการใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณตำบลศาลาด่าน ความต้องการให้มีการขยายโครงพัฒนาดำบลศาลาด่านแบบครบวงจร อยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการเข้าไปร่วมกิจกรรมวางแผนการท่องเที่ยว อยู่ในระดับน้อย

2. ความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

จากผลการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่าประชาชนต้องการเข้าไปพัฒนาระบบสุขภาพสิ่งแวดล้อมของศาลาด่าน และต้องการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบริเวณศาลาด่านให้อยู่ชั่วลูกชั่วหลาน อยู่ในระดับมาก

3. ความต้องการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

จากผลการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน พบว่าประชาชนต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำงบประมาณมาพัฒนาด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม ต้องการให้มีการกระจายรายได้สู่ชุมชน และต้องการให้คนในพื้นที่ได้มีโอกาสทำงานในชุมชนของตนเอง อยู่ในระดับมาก

4. ความต้องการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

จากผลการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่าประชาชนต้องการเป็นคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และต้องการเสนอปัญหาและแนวทางในการแก้ไขในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.5 ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน

การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และสถานภาพการอยู่อาศัยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.6 ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับผลกระทบต่อสุขภาพ

การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่าประชาชนที่ได้รับผลกระทบที่มีต่อสุขภาพ จากกิจกรรมท่องเที่ยวด้านสุขภาพร่างกาย สังคม จิตใจ และจิตวิญญาณ ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.7 ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับผลกระทบต่อสุขภาพ

การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่าประชาชนที่ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพร่างกาย สังคม จิตใจ และจิตวิญญาณ ต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปราย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม จากกิจกรรมท่องเที่ยว ใน ต.ศาลาด่าน อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 สภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบที่มีต่อสุขภาพ จากกิจกรรมท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในต.ศาลาด่าน อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ดังที่ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2536) ได้กล่าวไว้ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวตามธรรมชาติ

ประชาชนได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง เช่น ด้านขยะมูลฝอย ด้านทรัพยากรน้ำ จราจรทางบก และด้านการวางผังเมือง ส่วนมลภาวะทางสายตาได้รับผลกระทบอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ Collier and Harraway (อ้างในชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544) และบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ที่ได้กล่าวไว้ว่า นักท่องเที่ยวจะเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการ ในปัจจุบันธุรกิจต่างๆ ใน ต.ศาลาด่าน อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่น ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอันจะส่งผลก่อให้เกิดมลภาวะต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ สอดคล้องกับการศึกษาของ นำชัย ทุนผล (2542) ที่ได้กล่าวว่าการเจริญเติบโตและการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย ในปัจจุบันนอกจากก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างงาน และการพัฒนาระบบการคมนาคมและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านอื่นๆ แล้ว การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดผลกระทบทางลบด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมยังมีข้อจำกัดไม่ว่าจะเป็นการจัดการขยะมูลฝอย ที่มีที่รองรับขยะ จุดรองรับขยะในชุมชน มีไม่เพียงพอ ส่งผลให้มีขยะล้นที่รองรับส่งกลิ่นเหม็นรบกวน ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ผู้คนไม่มีระเบียบวินัยในการทิ้งขยะ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2536) ที่พบว่าผลกระทบด้านการจัดการขยะ ปัญหาขยะตามแหล่งท่องเที่ยว มีสาเหตุมาจากนักท่องเที่ยวแล้วยังมีสาเหตุมาจากแหล่งท่องเที่ยวเองที่ไม่สามารถรองรับขยะได้ ไม่ว่าจะเป็นการขาดสถานที่ในการกำจัดหรือจัดการ ระบบจัดการยังไม่ได้ประสิทธิภาพมากพอ หรือบุคลากรขาดความรู้ในการจัดการขยะ ภาชนะในการจัดเก็บไม่เพียงพอ ไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน เช่น ไม่มีฝาปิด ขำรุด แตกหัก ทำให้ขยะออกมานอกถังขยะได้ การขาดเครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดเก็บ คัดแยก กำจัดขยะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรหลักในระดับท้องถิ่นที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ดังนั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเข้าใจมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ริเริ่มร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปัญหา ปัจจุบันการดำเนินการเพื่อจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ที่เกิดขึ้นในชุมชนมักประสบปัญหาการคัดค้านจากประชาชนในชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากการไม่สามารถสื่อสารให้ทุก

ฝ่ายมีความเข้าใจซึ่งกันและกันในการวางแผนและตัดสินใจในโครงการ ดังนั้นหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักและเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วม จะช่วยลดข้อขัดแย้งในโครงการพัฒนาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2555) การจัดการขยะของอบต.ศาลาด่านรับผิดชอบเก็บขนขยะไม่ต่ำกว่าวันละ 10 ตัน ทำให้มีปัญหาเรื่องสถานที่ฝังกลบขยะ การแก้ไขในเบื้องต้น อบต.ศาลาด่านได้จัดซื้อรถเก็บขนขยะขนาดใหญ่และขนาดเล็กอย่างละ 1 คัน พร้อมทั้งขอความร่วมมือกับเจ้าของกิจการต่าง ๆ บ้านพัก อาศัยขอให้นำขยะมาวางไว้บริเวณที่มองเห็นชัดเจนและตรงตามเวลา เพื่อที่รถขนขยะจะได้เก็บขยะโดยที่ขยะจะได้ไม่ตกค้าง ไม่ส่งกลิ่นเหม็น และในการอนาคตมีการวางแผนก่อสร้างเตาเผาขยะขนาดเล็ก

ด้านทรัพยากรน้ำมีผลกระทบต่อประชาชนในด้านน้ำประปามีบริการไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนอยู่ในระดับมาก ทำให้ประชาชนในชุมชนต้องซื้อน้ำมาใช้ในการอุปโภค บริโภค รวมทั้งคุณภาพน้ำประปาไม่เหมาะสมสำหรับการดื่มและการใช้ และชุมชนมีแหล่งน้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็นรบกวนอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านจราจรทางบกในช่วงฤดูท่องเที่ยวมีการจราจรติดขัด โดยเฉพาะในย่านธุรกิจมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากใช้บริการทั้งร้านอาหาร ที่พัก ทำให้มีการบริการรถสาธารณะ และใช้รถส่วนตัวมากขึ้น รวมทั้งการขับขีที่ไร้ระเบียบวินัย ปริมาณการจราจรที่เพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดมลพิษทางอากาศและเสียง เชื่อมโยงไปยังผลกระทบด้านการวางผังเมืองของชุมชน พื้นที่ไม่ได้จัดเป็นสัดส่วนที่เหมาะสม ไม่มีการแบ่งโซนเพื่อการประกอบกิจการและเพื่อการจราจร

การท่องเที่ยวเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาความหนาแน่นของการจราจร อันเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ มลพิษทางอากาศสามารถแบ่งแยกเป็น 4 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ มลพิษทางเสียง มลพิษทางกลิ่น มลพิษทางความร้อน มลพิษทางด้านฝุ่นและควัน มลพิษทางอากาศส่งผลเสียต่อสุขภาพของมนุษย์และสัตว์ เช่น ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ผู้ที่รับผลกระทบมลภาวะทางเสียงดังเกินกว่า 85 เดซิเบล เป็นเวลานานๆ จะทำให้เกิดความเครียด เป็นคนหงุดหงิดง่าย ประสาทของการได้ยินเสื่อมถอย เป็นต้น เช่นเดียวกับมลพิษทางความร้อน จะทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของมนุษย์ลดลง ทำให้อารมณ์ ปรวนแปร ไม่โหง่่าย ขาดความอดทนต่อสิ่งเร้า มลภาวะที่ร้ายที่สุดคือ กลิ่นและฝุ่น ซึ่งสามารถทำให้มนุษย์และสัตว์เสียชีวิต เพียงไม่กี่นาทีหรือเป็นที่มาของโรคเกี่ยวกับผิวหนังทางร่างกาย (พัฒนา มูลพฤกษ์, 2550)

นอกจากกิจกรรมท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางด้านลบแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางด้านบวกอีกด้วย นั่นคือด้านสุขภาพด้านจิตวิญญาณที่ประชาชนรู้สึกภูมิใจที่เกาะลันตาเป็นเมืองท่องเที่ยว รู้สึกภูมิใจต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น รู้สึกดีที่การท่องเที่ยวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต อยู่ในระดับมาก

5.2.1 การมีส่วนร่วมและความต้องการของประชาชนในชุมชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับน้อย ในการวางแผนหรือการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ การลงทุนหรือปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ รวมทั้งการติดตามและประเมินผล

เนื่องจากในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมเป็นภาระหน้าขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่านเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ทำให้ประชาชนเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน วางแผน การติดตามและการประเมินผล ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมเพียงขั้นตอนของการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาเท่านั้น แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง หากประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมครบทุกขั้นตอน ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของสันติย์ บุญชู (2525) ก็จะทำให้การจัดการเป็นไปอย่างเต็มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสุรพร พงษ์พานิช (2554) ที่กล่าวว่าแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศรัฐบาลให้ความสำคัญแก่แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังที่ปรากฏรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 66 ได้ระบุถึงการให้สิทธิแก่ชุมชน ไว้ว่า “สิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืน” และมาตรา 67 ได้ระบุถึงการให้สิทธิแก่ชุมชน ไว้ว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้ รังสีพายุได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม” และสอดคล้องกับจำลอง โพธิ์บุญ (2550) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์จากที่เคยทำงานโดยภาครัฐเพียงลำพังหรือหน่วยงานรัฐเป็นผู้มีบทบาทหลักและเป็นผู้ดำเนินการวางแผน กำหนดวิธีการ แก้ไขปัญหา ทำกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาและการจัดการปัญหา มาเป็นแนวทางที่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชน ภาคเอกชนและองค์กรอื่นๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดประเด็นปัญหา การวิเคราะห์หาทางออกและแก้ไขปัญหา รวมทั้งการร่วมในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนของการจัดการปัญหา แนวทางนี้เป็นแนวทางที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สอดคล้องกับความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว ในตำบลศาลาด่านโดยรวมประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และ ความต้องการติดตามประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการวางแผนการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนของตนเอง สอดคล้องกับสันติย์ บุญชู (2552) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วม มีผลดี คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ

ปัญหาสามารถเรียนรู้และวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง มองเห็นสาเหตุของปัญหาได้ชัดเจนมากขึ้น การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จะทำให้เกิดการเรียนรู้ในการวางแผน การแสวงหาทรัพยากรหรือความช่วยเหลือ มีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน จะสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ได้เรียนรู้การปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด และเมื่อเห็นประโยชน์ก็สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จะทำให้บุคคลได้ตระหนักว่ากิจกรรม ที่ตนมีส่วนร่วม นั้นดีหรือไม่ดีเพียงใด ควรดำเนินการต่อไปอย่างไร ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลถึงการดำเนินการในโอกาสต่อไป

5.2.3 ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน

การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว กับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพ การอยู่อาศัยในพื้นที่ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนศึกษาผลกระทบที่มีผลต่อสุขภาพ พบว่า ประชาชนที่ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพร่างกาย สังคม จิตใจ และจิตวิญญาณแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ด้านสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

สภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ จากกิจกรรมท่องเที่ยว ยังอยู่ในระดับที่ประชาชนสามารถยอมรับได้ ยังไม่มีผลกระทบที่ส่งผลต่อวิถีชีวิต หากในอนาคตมีการขยายตัวของพื้นที่มากขึ้น ควรจัดการระบบสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น น้ำประปา การขนส่ง ระบบจราจร การวางผังเมือง เพื่อส่งเสริมให้เป็นเมืองน่าอยู่ น่าท่องเที่ยว

ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม

การขอความร่วมมือจากประชาชนในการร่วมมือแก้ปัญหาด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันแก้ปัญหา กับหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ควรมีช่องทางสำหรับให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้มากขึ้น

ด้านความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว

การเสนอความคิดเห็น การวางแผน การตัดสินใจร่วมกันจัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาร่วมกัน รวมถึงกระบวนการติดตามตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานราชการ ควรจัดตั้งคณะกรรมการระดับชุมชน ตามความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่องการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมท่องเที่ยว ดังนี้

1. ควรศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม
2. ควรศึกษาถึงอุปสรรค ปัญหา ที่ทำให้ตำบลศาลาด่านเกิดการพัฒนามาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อหา

ข้อสรุปที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ควรศึกษาการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนกับความต้องการของประชาชนในการจัดการด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม